

1. Uzasadnij, że

$$\operatorname{tg} x > x^3, \quad x \in (0, \pi/2).$$

Rozwiązanie. Dla każdego x leżącego w dziedzinie funkcji tangens mamy $\operatorname{tg} x = \frac{\sin x}{\cos x}$, więc rozważaną nierówność można zapisać w postaci

$$\frac{\sin x}{\cos x} > x^3, \quad x \in (0, \pi/2).$$

Ponieważ funkcja $x \mapsto \sqrt[3]{x}$ jest ściśle rosnąca na \mathbb{R} , to ostatnia nierówność zachodzi wtedy i tylko wtedy, gdy

$$\sin^{1/3} x \cos^{-1/3} x > x, \quad x \in (0, \pi/2).$$

Funkcja $x \mapsto \sin x$ przyjmuje na przedziale $(0, \pi/2)$ wartości z przedziału $(0, 1)$, więc $\sin x < \sin^{1/3} x$ dla dowolnego $x \in (0, \pi/2)$. Na rozważanym przedziale prawdziwa jest zatem nierówność

$$\sin^{1/3} x \cos^{-1/3} x > \sin x \cos^{-1/3} x.$$

Uzasadnimy, że

$$\sin x \cos^{-1/3} x > x, \quad x \in (0, \pi/2). \quad (1)$$

W tym celu zdefiniujemy funkcję $f: [0, \pi/2)$ wzorem

$$f(x) = \sin x \cos^{-1/3} x - x, \quad x \in [0, \pi/2)$$

Pokażemy, że $f(x) > 0$ dla $x \in (0, \pi/2)$, co jest równoważne nierówności (1).

Zauważmy, że

$$f'(x) = \cos^{2/3} x + \frac{1}{3} \sin^2 x \cos^{-4/3} x - 1.$$

Wykorzystując tożsamość trygonometryczną, otrzymujemy

$$f'(x) = \cos^{2/3} x + \frac{1}{3} \cos^{-4/3} x - \frac{1}{3} \cos^{2/3} x - 1 = \frac{2}{3} \cos^{2/3} x + \frac{1}{3} \cos^{-4/3} x - 1.$$

Na pierwszy rzut oka ciężko określić znaki i/lub miejsca zerowe pochodnej, więc spróbujmy policzyć drugą pochodną. Mamy

$$\begin{aligned} f''(x) &= -\frac{4}{9} \cos^{-1/3} x \sin x + \frac{4}{9} \cos^{-7/3} x \sin x = \\ &= \frac{4}{9} \sin x \cos^{-7/3} x (1 - \cos^2 x) = \\ &= \frac{4}{9} \sin^3 x \cos^{-7/3} x. \end{aligned}$$

Ponieważ funkcje $x \mapsto \sin x$ i $x \mapsto \cos x$ są dodatnie na przedziale $(0, \pi/2)$, to $f''(x) > 0$ dla $x \in (0, \pi/2)$. Ponadto $f''(0) = 0$, więc f' jest funkcją ściśle rosnącą na przedziale $[0, \pi/2)$. Widzimy jednak, że $f'(0) = 0$, co implikuje, że $f'(x) > 0$ dla dowolnego $x \in (0, \pi/2)$. To jednak dowodzi, że funkcja f jest ściśle rosnąca na przedziale $(0, \pi/2)$, więc $f(x) > f(0)$ dla dowolnego $x \in (0, \pi/2)$. Wykorzystując fakt, że $f(0) = 0$, otrzymujemy ostatecznie $f(x) > 0$ dla $x \in (0, \pi/2)$, co chcieliśmy uzasadnić.